

CARMEN

een voorstelling van Theater Stap
en Compagnie Lodewijk/Louis

LES MAP

INLEIDING

Beste leerkracht,

Fijn dat u met uw studenten naar Carmen komt kijken, een voorstelling van Compagnie Lodewijk/Louis en Theater Stap

Compagnie Lodewijk/Louis herwerkt graag oeroude klassiekers tot stomende, rock'n roll voorstellingen die jongeren prikkelen. Met Carmen transformeren ze één van de bekendste opera's om tot een lofzang op het non-conformisme. Een lofzang over vrijheid, over een vrouw die zich niet in een hokje laat steken.

Compagnie Lodewijk/Louis gaat voor Carmen een samenwerking aan met Theater Stap. Het sprankelende theatergezelschap uit Turnhout waar acteurs met een mentale beperking de sterren van de hemel spelen. Hier worden verhalen niet alleen verteld maar ook gevoeld, gedanst en met een flinke dosis fantasie tot leven gebracht. A match made in heaven!

Wij zijn ervan overtuigd dat een goede voorbereiding op - en nabeschouwing van - een theaterbezoek van groot belang is.

U vindt in deze lesmap lesactiviteiten die u kan doen voor de voorstelling, activiteiten voor na de voorstelling en extra achtergrond over de thema's in de voorstelling. We hopen daarmee u en de jongeren een fijne theater- en muziekervaring te kunnen bezorgen. We kijken uit naar jullie komst! Heeft u nog vragen over de lesmap of de voorstelling?

Aarzel niet om contact op te nemen met:

Iris Van Cauwenbergh
irisvancauwenbergh@hotmail.com
0485638730
Compagnie Lodewijk/Louis

Laure Roymans
communicatie@theaterstap.be
Theater Stap

TIPS VOOR EEN AANGENAAM THEATERBEZOEK

- Naast het nieuwsgierig maken naar de voorstelling zelf is het belangrijk de jongeren goed voor te bereiden op hun **rol als publiek**. Kennen ze de gedragscodes die gangbaar zijn in het theater? Kunnen ze in dit verband bijvoorbeeld de verschillen en overeenkomsten aanhalen tussen een bezoek aan de bioscoop en aan het theater?
- Een theatervoorstelling is **'live'**: de spelers creëren de voorstelling telkens in levende lijve voor het publiek. Dat betekent dat het publiek een belangrijke functie heeft. Je hebt invloed op de voorstelling en dus op je eigen kijkplezier. Ben je aandachtig en nieuwsgierig en leef je mee met het verhaal, dan krijg je een fijnere voorstelling. Ben je rumoerig en volg je niet zo goed, dan kunnen de spelers minder goed toneel spelen. M.a.w. in het theater is naast de kwaliteit van het theaterstuk en de acteerprestaties van de acteurs - de wisselwerking tussen de zaal en de acteurs mee bepalend voor het welslagen van de voorstelling. Goede vraag hieromtrent is bijvoorbeeld: "Waarom mag je in een cinemazaal wel een zakje popcorn eten en waarom niet tijdens een theatervoorstelling?" U kan uw studenten laten nadenken over de invloed van een publiek op een voorstelling. Reageren jongeren anders dan volwassenen? En kan je dat verklaren? Dit zijn zeer fijne gesprekken om te voeren om jongeren voor te bereiden op een theatervoorstelling.
- Bespreek met de kinderen/jongeren ook dat in het begin van de voorstelling de zaal lichten zullen uitgaan en de spots daarna op de acteurs worden gezet. Voor de rust van de jongeren is het belangrijk om goed op tijd te komen. Zo hebben ze nog tijd om allemaal rustig naar het toilet te gaan. Belangrijk is ook de kinderen rustig naar hun plek te begeleiden. Leerkrachten kunnen best tussen de kinderen in gaan zitten. Zo is het makkelijker om de kinderen weer tot rust te brengen als ze even verstrooid zijn geraakt.
- En voor de leerkrachten...vergeet niet uw GSM uit te zetten voor u de zaal binnen gaat

VOOR DE VOORSTELLING

Op de voorpagina van deze lesmap vindt u een foto. Hang deze foto op een zichtbare plek in de klas. Vraag aan de leerlingen wat ze zien op de foto? Wat vertelt de titel?

Lees samen met de leerlingen het bijgevoegde tekstfragment. Bespreek het met de leerlingen. Wat voor verwachtingen roept dit op? Hoe breng je dit in verband met de beelden? Vinden jullie dat de beelden de juiste verwachtingen oproepen? Hebben de makers een goed beeld gekozen? Geef eventueel een paar kernwoorden mee over het soort voorstelling waar jullie naar gaan kijken.

Het is vooral belangrijk dat leerlingen voor het theaterbezoek nieuwsgierig gemaakt worden naar de voorstelling. Probeer met de inleiding de verwachtingen van de leerlingen niet al te sterk te kleuren. ("Het wordt super grappig" is natuurlijk wel beter dan "Het wordt supersaai".)

Wanneer ze weinig tot geen theaterervaring hebben, is het zinvol hen te wijzen op de tekentaal of symboliek in een voorstelling. Dit kan wederom gemakkelijk door de vergelijking te maken met film of televisie waar men over veel meer technische middelen beschikt om een plaats, een tijd of een sfeer op te roepen. In het hedendaagse theater gaat men veel meer met de suggestie werken dan met een precieze benadering van de werkelijkheid. Veel elementen in het decor of de kostuums zijn dan ook vaak symbolen voor inhoudelijke thema's.

U kan uw studenten de opdracht meegeven om tijdens de voorstelling een aantal van die symbolen te zoeken en ze te verklaren. Ze kunnen bijvoorbeeld letten op kostuums of voorwerpen. Welke kleuren/materialen werden gebruikt? Wat vertellen die aan het publiek? Wat zien ze in het decor? Worden er verschillende sferen/locaties opgeroepen? Hoe doen de acteurs dat? Dit kan u achteraf in de klas bespreken.

FRAGMENT

Carmen:

Hoe ziet gij mij eigenlijk?

Wie ben ik voor u?

Wat ben ik voor u?

Een bedreiging?

Is het omdat ik geen goeie stem heb, dat ik niks mag zeggen?

Is het omdat ik niet vast op mijn benen sta, dat ik niet mag gaan en staan waar ik wil?

Is het omdat ik er vrij uitzie, dat ik niks mag gaan en staan waar ik wil?

Is het omdat ik er vrij uitzie, dat ge mij moogt opsluiten?

Is het omdat ik geen grenzen heb, dat ge mij moogt overschrijden?

Is het omdat ik geen wortels heb, dat ik niet weet hoe het voelt om thuis te komen?

OVER DE VOORSTELLING

DE OPERA

Carmen van George Bizet euh.....

Iedereen kent de Habanera (l' amour est une oiseau rebelle) of het Toreador lied. Deze liederen duiken op in films, videogames, reclame en zelfs tekenfilms. Vaak weet men echter niet dat deze liederen uit de opera Carmen van George Bizet (1875) komen. Misschien wel leuk om je leerlingen deze liederen te laten horen, gegarandeerd dat ze de melodieën onmiddellijk zullen herkennen.

George Bizet schreef dus een wereldberoemde opera maar hij schreef wel niet het verhaal zelf. Hij heeft zich laten inspireren door een novelle (1845) van Prosper Mérimée. Deze Franse auteur schreef een kort verhaal over een jonge vrijgevochten vrouw, een Roma, die een tragische liefdesrelatie aangaat met een soldaat Don José.

Vandaag de dag leest deze novelle als problematisch vanwege negatieve clichés over de Roma cultuur. Het is belangrijk om vandaag de dag oude verhalen nog steeds te herlezen, maar op een kritische manier. George Bizet heeft dit ook gedaan. Hij heeft van de clichématige exotische, gevaarlijke vrouw uit het verhaal van Merimée een krachtige, vrije vrouw gemaakt. Een vrouw haar eigen pad volgt, zelfs als dat gevaarlijk is. Zijn opera was shockerend en vernieuwend. Het operapubliek was gewend aan verhalen over koningen en goden, niet over Roma's, soldaten en sigarenmakers. Toen de opera in première ging was het publiek niet enthousiast. Het verhaal was te gewaagd en te realistisch. Na 48 voorstellingen werd de opera zelfs stilgelegd. Bizet stierf in 1875, drie maanden na de première. Hij heeft dus zelf nooit meegemaakt dat zijn vernieuwende, gewaagde opera toch plots enige maanden na zijn dood een wereldwijd succes werd.

Carmen van...euh...CIE Lodewijk/Louis en Theater Stap

In een soort van no-mans land waar er orde en rust heerst, zien we op een idyllisch strand een aantal strandredders. Op dit strand wordt alles wat een beetje anders is, niet geduld. Plots stranden er een hoopje vrouwen. Deze vrouwen gedragen zich niet volgens de heersende normen waardoor er onmiddellijk zwaar moet opgetreden worden. Toch wordt de leider van dit no-mans-land stapel verliefd op één van deze vrouwen...met alle gevolgen van dien.

Carmen van Cie Lodewijk/Louis en Theater Stap wil vooral een ode zijn aan de vrijheid. Weg van alle clichés, weg van het oorspronkelijk verhaal over Roma's, sigarenmakers en soldaten. Ze willen een verhaal vertellen over de vrijheid van een mens, die zijn eigen goesting als leidraad neemt en zich niet in hokjes laat steken. Hokjes die helaas nog steeds gemaakt worden door wie aan de macht is. Maar wie zijn kop uitsteekt boven de massa, moet een prijs betalen. Vrijheid is geen eindpunt, maar een voortdurende strijd. De opera van Bizet blijft hierbij een inspiratiebron. Als een echo weerklinkt hij doorheen de voorstelling. Carmen is een verhaal dat ons allemaal kan inspireren.

DE PERSONAGES

Hier alvast een korte beschrijving van de personages. Deze beschrijvingen lichten een tipje van de sluier op. Zodat de leerlingen geprikkeld komen kijken.

CARMEN

- is vrijgevochten vrouw
- volgt haar hart
- gelooft niet in persoonlijk bezit

JOSHUA

- chef van de strandredders
- heeft zich verloofd met Michaela
- wordt verliefd op Carmen
- heeft zeer klassieke ideeën over man en vrouw

MICHAELA

- verliefd en verloofd met Joshua
- haar wereld stort in elkaar als Joshua haar verlaat voor Carmen
- maar zoekt troost bij Morales vooral om Joshua een hak te zetten

MORALES EN INTEGRARE

- strandredders
- Integrare is niet van de slimste en volgt gewoon bevelen op
- Morales daarentegen is zeer ambitieus en stiekem verliefd op Michaela.

TOREADOR

- een mysterieus figuur

FOEFELARE EN 'DE STIER'

- twee hippies die ook op het strand leven
- beetje drop outs die er niet bij horen

FRASCITA, MERCEDES, VALENTINA EN DELPHINE

- de vrijgevochten vriendinnen van Carmen

De cast van Carmen: 3 muzikanten en 12 acteurs waarvan 8 met een beperking verbeelden dit verhaal op hun eigen unieke manier.

TEKST EN TAAL

Yves De Pauw haalde inspiratie bij de personages van Bizet maar schreef een nieuwe tekst samen met alle acteurs tot een herkenbaar relevant verhaal.

MUZIEK

De muziek van Bizet was verleidelijk en mysterieus. Ze wiegt en daagt uit. Ze verleidt en waarschuwt. Dijn Sanders, Jason Dousselaere en Aline Goffin halen de originele muziek door hun eigen typische muzikale mangel en ze brouwen live een soundtrack die rockt, sust, verleidt en waarschuwt.

CREDITS

van en met: Luc Loots, Hazina Kenis, Gitte Wens, Peter Janssens, Jelle Palmaerts, Bram Vaneeckhaute, Nikolas Borgers, Tineke Van Haute, Iris Van Cauwenbergh, Yves De Pauw, Maaïke De Baerdemaeker, Lena Leue, Aline Goffin, Dijn Sanders

muziek: Dijn Sanders, Aline Goffin, Jason Dousselaere

danscoach: Karolien Verlinden

tekst: Yves De Pauw

kostuum: Iris Van Cauwenbergh, Britt Schutters

vorm: Compagnie Lodewijk/Louis, Sibren Hanssens

THEMA'S

TOREADOR

Op het strand verschijnt af en toe een toreador.

Hij schrijft brieven.

Hij is op weg.

Naar wie?

Naar zijn geliefde?

Wie is deze geliefde?

Een stier?

De ene keer is de Treador vol hoop, de andere keer is hij ontmoedigd en weer een andere keer vraagt hij zich af of hij echt wel op weg is. Is hij een droombeeld of één van de vier ruiters van de apocalyps?

Hij is hopeloos verliefd, maar tegelijkertijd weet hij dat hij zijn geliefde zal moeten doden. Zoals Oscar Wilde ooit zei: "yet each man kills the thing he loves".

Deze prachtige brieven zijn geschreven door de acteur zelf die de Treador speelt. Jelle Palmaerts, Stap acteur en bij het grote publiek bekend als Emile uit Familie. Hij mijmert over het leven, onderweg zijn, verlangen en over de liefde op zijn eigen unieke manier.

Liefde en destructie gaan vaak samen. Liefhebben betekent niet altijd iemand beschermen. Integendeel, mensen kwetsen vaak net diegene die ze het meest liefhebben.

Enkele opdrachten:

groepsgesprek:

- Ben je ooit al eens zo verliefd geweest dat je alle controle verloor over jezelf.
- Kan liefde verstikkend zijn? Heb je dat al eens ervaren?
- Wat betekent liefde voor jou?
- Heb je ooit al eens het gevoel gehad dat je moest veranderen, om iemand tevreden te houden?
- Denk je dat jaloezie in een relatie normaal is?
- Hoe weet je of een relatie gezond is of niet?
- liefde zonder vrijheid is geen liefde
- theateropdracht: verdeel leerlingen in kleine groepjes en laat hen een scène schrijven waar liefde en destructie samenkomen.
- schrijfopdracht: Laat de leerlingen een brief aan zichzelf of een ander schrijven over een moment waar ze totaal de controle over zichzelf verloren.

VRIJHEID

Carmen staat voor innerlijke vrijheid. Ze durft te kiezen voor wat goed voor haar is, zelfs al gaat dat tegen de stroom in. Ze is niet bezig met wat andere mensen van haar denken.

Misschien wel interessant om met de leerlingen een groepsgesprek aan te gaan wat innerlijke vrijheid voor hen betekent

- Wanneer voel jij je vrij van binnen?
- Wie of wat belemmert jouw vrijheid het meest?
- Welke verwachtingen van anderen wegen soms zwaar?
- Wat zou je doen als je helemaal vrij was?
- Als je innerlijke vrijheid zou moeten omschrijven in één woord: wat zou dat woord zijn?

NON-CONFORMISME

Non-conformisme laat zich het best omschrijven als een krachtige levenshouding waar iemand bewust afwijkt van alle normen, verwachtingen en gedragingen van een maatschappij. Trouw aan jezelf te blijven. Het is geen rebellie om te rebelleren maar een bewuste keuze om niet mee te gaan in wat 'normaal' wordt gevonden.

Non-conformisme is belangrijk. Het daagt systemen uit die onrechtvaardig, beperkend of achterhaald zijn. Nonconformisten zijn vaak voorlopers van maatschappelijke veranderingen maar krijgen vaak te maken met uitsluiting, kritiek of de dood.

- Zou je Bizet kunnen omschrijven als nonconformist?
- Welke beroemdheden zou je ook als non conformist kunnen omschrijven.
- Is de theatervoorstelling Carmen non-conformistisch?
- Heb jij ooit iets gedaan dat tegen de heersende normen inging?
- Welke verwachting of regel zou jij willen doorbreken?

VROUWENHAAT

Seksisme als politiek wapen

Kamala Harris kreeg tijdens haar politieke carrière en vooral tijdens haar presidentiële verkiezingscampagne in 2024 te maken met uitgesproken vormen van vrouwenhaat vermengd met racisme. Donald Trump benadrukte meermaals haar identiteit als vrouw op denigrerende manier. “*Ze is een vrouw en ook nog eens een zwarte vrouw*”. Ze werd niet alleen bekritiseerd om haar

beleid, maar ook om haar stem, haar lach en haar kledij. Mannelijke leiders worden nooit op deze manier bekritiseerd.

Vrouwelijke leiders krijgen vaak te maken met insinuaties als: te koel, te bazig, té emotioneel, te moederlijk of net kritiek omwille van het kinderloos zijn.

Een wereldwijd onderzoek van plan international onder jonge meisjes toonde aan dat

- 86% denkt dat vrouwelijke leiders te maken krijgen met ongewenst fysiek contact
- 60%denkt dat vrouwen harder moeten werken dan mannen om hetzelfde respect te krijgen.
- slechts 4% wil leider worden in de politiek.

Deze cijfers zijn ronduit shockerend en tonen aan hoe diepgeworteld de barrières zijn.

Het beleid van president Trump is aanzienlijk vrouw onvriendelijk wat bijdraagt aan een cultuur waarin vrouwen minder serieus worden genoemd. Hij heeft opnieuw wetten en regels ingevoerd die negatieve gevolgen hebben op vrouwenrechten wereldwijd. Anno 2025 moeten vrouwen overal ter wereld nog steeds voor hun rechten vechten via activisme, politiek en kunst.

Waarom is er zoveel vrouwenhaat?

- Vroeger mochten vrouwen niet stemmen, werken of hun eigen geld beheren. Die tijd is allang voorbij maar sommige mensen denken nog steeds dat mannen de baas moeten zijn. Zulke ideeën blijven vaak hangen door opvoeding en cultuur.
- In veel films en liedjes worden vrouwen afgebeeld als sexy, mooi, afhankelijk van een man. Dat kan ertoe bijdragen dat sommige mensen denken dat vrouwen er vooral goed moeten uitzien en niet slim te zijn.
- Als vrouwen meer macht krijgen, moeten mannen hun plek delen. Dat vinden ze vaak heel bedreigend.

Opdracht: Laat leerlingen nadenken over seksisme.

- Heb jij ooit seksisme gezien of meegemaakt?
- Waarom denken sommige mensen dat vrouwen minder kunnen?
- Wat is de invloed van social media op vrouwenhaat?
- Welke rol speelt cultuur bij hoe we naar vrouwen kijken?
- Waarom worden vrouwen anders beoordeeld dan mannen als ze hetzelfde doen (bv boos zijn, hun mening geven)?
- Zie jij vaak vrouwen op tik, tok, instagram, enz...Zijn die beelden positief of negatief?
- Krijgen vrouwelijke influencers meer haat over zich dan mannelijke?
- Kan social media vrouwenhaat helpen verminderen? Hoe?

En specifiek voor de voorstelling

- Wat zouden de makers willen vertellen door alle vrouwen te verkleden in Marilyn Monroe?

NA DE VOORSTELLING

Nagesprek

Het is altijd fijn een gezamenlijke ervaring te delen. Zeker na deze voorstelling zullen de leerlingen het fijn vinden hun indruk te delen met elkaar. Het nagesprek kan spontaan tot stand komen. Indien gewenst, kunt u gebruik maken van onderstaande suggesties.

Suggesties voor nabespreking

Een gesprek over de voorstelling begint best niet met de vraag: “Wat vond je ervan?”. Het nadeel van zo’n openingsvraag is dat leerlingen gedwongen worden om een stelling in te nemen.

Soms bepalen de gangmakers van de klas dan onmiddellijk de opinie van de rest van de leerlingen. Het is efficiënter om eerst beschrijvend te werk te gaan, zodat de leerlingen vooral zich weer voor de geest kunnen halen wat ze precies gezien hebben. Daardoor krijg je vanzelf een genuanceerder oordeel. De leerlingen zullen doorheen het gesprek vanzelf aangeven wat ze wel of niet boeiend vonden en wat ze al dan niet begrepen. Het is ook belangrijk de interpretatie van de voorstelling zo veel mogelijk open te houden. Het gesprek hoeft niet te eindigen in een collectieve slotverklaring.

Compagnie Lodewijk/Louis zoekt binnen het kunstenveld graag mee naar theatervormen die ook kinderen en jongeren aanspreken. Uiteindelijk zullen deze jonge mensen beslissen over de toekomst van een kunstvorm. Hen sneller en vaker de weg naar de theatervoorstelling helpen vinden is cruciaal. Eenmaal gebeten door het theater, of andere kunstvormen, kunnen de jongeren geconfronteerd worden met zeer diverse denkkaders en kunnen ze deze dan ook steeds kritischer gaan bekijken. Hieronder alvast enkele suggesties:

Het verhaal

- Carmen: wie of wat is Carmen?
- Welke andere personages zijn er?
- Kan iemand het verhaal navertellen?
- Welke scènes hebben je geraakt? Waarom?

- Wat gebeurde er precies op het einde?
- Op welke momenten wordt er gerefereerd aan emoties?
- Wie in de klas herkent zich in Carmen of in een ander personage?
- Wie of wat wordt er gedood op het einde?
- Wat betekent de eindscène voor jou ?
- bestaat vrijheid
- wat is vrijheid voor jou?
- Hebben vrouwen nog steeds minder rechten dan mannen?
- Dat dit verhaal verteld wordt door mensen met een beperking, welke extra lagen krijgt het verhaal hierdoor?

De theatrale codes

- Hoe interpreteerden de leerlingen de vorm (decor, kostuum, spel, taal) die door de makers werd gekozen en gebruikt?. Werd er consequent mee omgegaan. Vormen ze een meerwaarde voor de inhoud?
- Kwam er verandering in het decor?. Kunnen de leerlingen nog herinneren welke veranderingen er waren? En welke fantasie ze erbij hadden. Hadden deze een extra vertelwaarde? En hoe werden deze geïnterpreteerd? Had de keuze van materiaal ook betekenis? Uit welk materiaal was het decor gemaakt?
- Wat is de symbolische waarde van het decor?
- Waar staan de cactussen voor?

De muziek:

- Wat vonden de leerlingen van de muziek?
- Wat was de betekenis van de liedjes?
- Vinden ze de herinterpretatie van de klassieke muziek interessant?

Waarom: (filosoferen over theater)

- Vinden kinderen het zinvol / aanvaardbaar dat theatermakers over dergelijke thema's theater maken? Waarom wel, waarom niet?
- Om welke reden wordt er theater gemaakt volgens jou? -Waarom gaan mensen naar theater?
- Is theater kunst volgens jou?
- Wat is de relatie tussen theater en het echte leven?
- Kan een voorstelling helpen ons eigen leven te begrijpen?
- Wat is het belang van theater in ons leven?
- KAN KUNST DE WERELD REDDEN?

OVER COMPAGNIE LODEWIJK/LOUIS EN THEATER STAP

Compagnie Lodewijk/Louis is het theatergezelschap van Yves De Pauw, Hanne Torfs en Iris Van Cauwenbergh. Samen maken ze nu al 15 jaar theater. Vaak wordt er vertrokken van zelfgeschreven tekst en eigen gecomponeerde muziek. Na een reeks avondproducties, gooiden ze hoge ogen met de straffe jeugdvoorstellingen zoals Titus (in samenwerking met Theater Froefroe) en Hamlet Hamletsson, De Kraken en Kommerspek.

Meer informatie over de makers en het gezelschap vind je op hun website: www.compagnielodewijklouis.org

Theater Stap is een professioneel theatergezelschap dat voorstellingen maakt waarin mensen met een mentale beperking centraal staan.

Theater Stap beschikt over een vaste groep van 29 acteurs. Een aangepaste dagopvang zorgt voor de optimale omkadering en een permanente vorming waardoor de acteurs hun talent kunnen ontwikkelen.

Sinds het ontstaan in 1985 creëerde Theater Stap meer dan vijftig voorstellingen, die aangeboden werden in culturele centra in Vlaanderen, maar even goed te zien waren op reguliere danspodia of gerenommeerde festivals in Europa en zelfs intercontinentaal. Theater Stap is werkelijk niet in een vakje te stoppen. Ze maakten langspeelfilms en kortfilms die in de prijzen vielen op filmfestivals over de hele wereld. De spelers van Theater Stap veroverden de harten van Vlaanderen met Tytgat Chocolat, een eigen fictieserie, in prime time op de Vlaamse Televisie.

Meer informatie over Theater Stap en de acteurs vind je op hun website: www.theaterstap.be

TRIPLE FEEST : Theater Stap is een vaste waarde, maar ook een ware uitzondering binnen het Vlaamse theaterlandschap. Al veertig jaar zetten zij mensen met een mentale beperking in de schijnwerpers en creëren ze professionele voorstellingen die de kracht van diversiteit en authenticiteit viëren – een mijlpaal om bij stil te staan. Ook Compagnie Lodewijk/Louis viert dit jaar twintig jaar van eigenzinnig, absurd-komisch theater maken. Wil nu het toeval dat het stuk waar ze samen hun tanden in zetten, 'CARMEN', Bizets succesopera, zelf aan de bubbels toe is met zijn 150ste jubileum.